

Dosarul nr. 2rac-267/22
2-19070737-01-2rac-11112022

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. O. Dvornic)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. A. Panov, M. Anton, O. Cojocaru)

ÎNCHEIERE

18 ianuarie 2023

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Dumitru Mardari
Victor Burduh
Mariana Pitic

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de Societatea cu Răspundere Limitată „Tonalex Lux”,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Întreprinderea Municipală „Combinatul Servicii Funerare” împotriva Societății cu Răspundere Limitată „Tonalex Lux” cu privire la încasarea datoriei și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 02 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul declarat de Societatea cu Răspundere Limitată „Tonalex Lux”, reprezentată de avocatul Anatolie Vițu și a fost menținută hotărârea din 01 februarie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru,

constată:

La 27 decembrie 2018, ÎM „Combinatul Servicii Funerare” a depus cerere de chemare în judecată împotriva SC „Tonalex Lux” SRL cu privire la încasarea datoriei și compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că, la data de 22 august 2008, „Tonalex Lux” SRL a încheiat cu ÎM „Combinatul Servicii Funerare” contractul nr. 08/0208.

A menționat reclamanta că prin pct. 2.6 al contractului, SRL „Tonalex Lux” s-a obligat de a respecta în activitatea sa pe teritoriul cimitirului „Sf. Lazăr” din municipiul Chișinău Regulamentul de funcționare a cimitirelor din orașul Chișinău, aprobat prin decizia Consiliului municipal Chișinău.

A susținut reclamanta că, potrivit regulamentului, loturile pentru rezervare, cât și sumele pentru întreținerea cimitirelor și alte achitări, se stabilesc de către Consiliul municipal Chișinău.

A indicat reclamanta că, în conformitate cu punctul 14 al Hotărârii Guvernului Republicii Moldova nr. 1072 din 22 octombrie 1998 despre aprobarea Regulamentului cu privire la cimitire, administrația publică locală instituie tarife pentru rezervare și alte servicii funerare.

A declarant reclamanta că, la data de 14 mai 2009, prin decizia Consiliului municipal Chișinău nr.6/10 au fost aprobate tarife noi pentru rezervarea pe termen nelimitat a loturilor destinate înhumărilor și taxelor pentru întreținerea cimitirelor municipale. Astfel că potrivit anexei nr. 2 al deciziei menționate, taxa anuală pentru întreținerea cimitirului constituie 120 lei pe an pentru un singur loc.

Ulterior, la 02 septembrie 2016, prin decizia Consiliului municipal Chișinău nr. 2/20 taxa anuală pentru întreținerea cimitirelor municipale a fost menținută în cuantum de 120 lei. În speța în cauză, taxa anuală de întreținere a cimitirului se stabilește prin decizie de către Consiliul municipal Chișinău, care pentru perioada 2016-2018 a constituit suma de 120 lei anual, pentru un loc.

Totodată, SRL „Tonalex Lux”, asumându-și obligațiunea de a respecta cerințele Regulamentului de funcționare a cimitirelor din orașul Chișinău, urmează să achite taxa pentru locuri deja amenajate pe perioada anilor 2016 - 195 locuri, 2017 - 187 locuri și 2018 - 178 locuri, a câte 120 lei anual pentru fiecare loc, iar în total suma de 61 860 lei.

A subliniat reclamanta că, numărul locurilor redat în calcul este în descreștere deoarece pârâtul pe parcursul derulării contractului a înstrăinat mai multe loturi pentru înhumări (cavouri) unor persoane fizice, care au obligații față de ÎM „Combinatul Servicii Funerare” (120 lei x 195 locuri = 23 400 lei, pentru anul 2016; 120 lei x 187 locuri = 22 440 lei, pentru anul 2017; și 90 lei x 178 locuri = 16 020 lei, pentru anul 01 octombrie 2018).

A menționat reclamanta că, la 21 septembrie 2018, SRL „Tonalex Lux” a primit somația nr. 75/318 din 17 septembrie 2018 cu privire la executarea benevolă a obligațiilor asumate, însă, această somație a rămas fără un răspuns.

Și-a întemeiat acțiunea în baza dispozițiilor art. 668, 572 CC RM și art. 82, 94, 166, 167 CPC RM.

Ulterior, pe parcursul examinării cauzei, ÎM „Combinatul Servicii Funerare” a depus cerere de micșorare a cuantumului pretențiilor din acțiune, solicitând încasarea datoriei în mărime de 61 620 lei.

În susținerea cererii a indicat că în conformitate cu punctul 3.1 al contractului nr. 08/0208 din 22 februarie 2008, beneficiarul achită taxa de rezervare a loturilor pentru înhumări familiare în mărime de 800 lei (opt sute) pentru fiecare loc în sumă de 200 000 lei (două sute mii lei), ce constituie echivalentul a 250 locuri de înhumare pe care urmau să fie construite cavouri (200 000 lei : 800 lei = 250 locuri).

Astfel, la momentul încheierii contractului nr. 08/0208 pârâtul dispunea de 250 locuri de înhumare, fapt confirmat și de înscrisul prezentat de pârât în instanța de judecată (карточка счёта 112.1 за 2008).

Pe parcursul derulării contractului nr. 08/0208 pârâtul a înstrăinat mai multe locuri către terțe persoane, iar administrația cimitirului „Sf. Lazăr” a eliberat autorizații noilor titulari, cei din urmă la rândul lor în momentul perfectării actelor achitau taxa de întreținere pentru anul curent în casa întreprinderii.

Astfel, din anul 2008 și până la 31 decembrie 2016 pârâtul a înstrăinat mai multe locuri după cum urmează $250-56=194$ locuri, prin urmare pentru anul 2016 pârâtul avea obligația de a achita plata taxei de întreținere pentru 194 locuri.

A indicat reclamanta că, la momentul adresării cu acțiunea în instanța de judecată, a fost efectuat și prezentat calcul pentru 195 locuri la sfârșitul anului 2016, iar ulterior în rezultatul inventarierii, în sectorul 83 s-a stabilit că un loc nu a fost inclus în listele de inventariere dat fiind faptului unei erori, care în prezent a fost corectată.

Pe parcursul anului 2017, pârâtul a mai înstrăinat 8 locuri ($194-8=186$), din cauza aceleași erori a fost calculat cu 120 lei mai mult.

Astfel, reclamanta a solicitat să fie luat în calcul pentru anul 2016 echivalentul a 194 locuri deținute de pârât la acel moment și anume $194 \times 120 \text{ lei} = 23\,280 \text{ lei}$, iar pentru 2017, $186 \times 120 = 22\,320 \text{ lei}$. Pentru anul 2018, până în momentul adresării în instanța de judecată, 01 octombrie 2018, au fost transmise în gestiune încă 8 locuri, $186-8=178$ locuri. Prin urmare $250-(56+8+8)=178$ locuri pentru înhumare.

Respectiv, solicită micșorarea pretențiilor în acțiune cu suma de 240 lei și încasare din contul pârâtului a datoriei pentru anii 2016-01 octombrie 2018 în sumă de $61\,620 \text{ lei} = 23\,280 + 22\,320 + 16\,020$.

Prin hotărârea din 01 februarie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru acțiunea s-a admis parțial. S-a încasat din contul SRL „Tonalex Lux” în beneficiul ÎM „Combinatul Servicii Funerare” datoria în mărime de 61 620 lei și taxa de stat achitată de reclamant la depunerea cererii de chemare în judecată în mărime de 1 848,60 lei. În rest, acțiunea a fost respinsă.

La 13 mai 2022, SRL „Tonalex Lux”, reprezentată de avocatul Anatolie Vițu a depus cerere de apel împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri, prin care să fie respinsă acțiunea.

Prin decizia din 02 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins apelul declarat de SRL „Tonalex Lux”, reprezentată de avocatul Anatolie Vițu și s-a menținut hotărârea din 01 februarie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru.

Pentru a decide astfel instanța de apel considerat justă hotărârea primei instanțe, prin care s-a admis acțiunea cu privire la încasarea datoriei, fiind constatat faptul că, SRL „Tonalex Lux” nu și-a executat obligațiile asumate în contractul nr. 08/0208 încheiat cu ÎM „Combinatul Servicii Funerare” și a acumulat o datorie în sumă de 61620 lei, cu titlu de taxă pentru serviciile de întreținere a cimitirelor.

Astfel, instanța de apel a reținut că, potrivit contractul de transmitere în gestiune a cartierului nr. 83 se denotă faptul că, părțile contractante au indicat despre achitarea taxelor în privința a 250 loturi pentru înhumare, însă, pe parcursul anilor 2008-2016 au fost înstrăinate/transmise mai multe loturi, astfel că în anul 2016, SRL

„Tonalex Lux” urma să achite taxa pentru 194 loturi, în anul 2017 pentru 186 loturi, iar în perioada 01 ianuarie 2018-01 octombrie 2018 taxa pentru 178 loturi.

La fel, instanța de apel a constatat că SRL „Tonalex Lux” a încălcat regulamentul de funcționare a cimitirelor municipiului Chișinău, care potrivit Anexei nr. 2 al deciziei Consiliului municipal Chișinău nr. 6/10 din 14 mai 2009, precum și anexa nr. 2 al deciziei nr 2/20 din 02 septembrie 2016 taxa anuală de întreținere a cimitirului este de 120 lei anual pentru un lot.

Instanța de apel a apreciat critic afirmațiile, precum că instanța de fond, a examinat cauzei în lipsa apelantului, fapt ce i-a îngădit accesul la justiție, nu a avut posibilitatea de a anexa înscrisuri importante pentru soluționarea justă a cauzei, or, din materialele cauzei rezultă întreprinderea de către instanța ierarhic inferioară a tuturor acțiunilor menite spre comunicarea actelor de procedură atât reclamantului, cât și pârâtului, în egală măsură. Mai mult ca atât, în cadrul ședințelor de judecată desfășurate, apelantul SRL „Tonalex Lux” a participat, fiindu-i reprezentate interesele de către un avocat, precum și-a valorificat dreptul prevăzut la art.186 CPC, prezentând referință.

De asemenea, instanța de apel a respins ca fiind declarative afirmațiile apelantului precum că instanța de apel neîntemeiat a respins cererea de amânare și ilegal a dispus examinarea cauzei în lipsa SRL „Tonalex Lux”, or, potrivit art. 206 alin. (5) CPC, neprezentarea în ședință de judecată a reprezentantului sau a unui alt participant la proces nu împiedică examinarea cauzei. La solicitarea întemeiată a participantului la proces, instanța poate amâna o singură dată judecarea cauzei în legătură cu neprezentarea motivată a reprezentantului acestuia.

Astfel, instanța de apel a remarcat că în cadrul examinării cauzei a creat participanților la proces, condiții obiective și echitabile, pentru exercitarea drepturilor și obligațiilor procedurale, fapt ce se încadrează în asigurarea părților dreptului la un proces echitabil, garantat și asigurat prin art.6 al Convenției Europene pentru apărarea a Drepturilor Omului.

Cu referire la compensarea cheltuielilor de judecată, instanța de apel a reținut că în conformitate cu prevederile art. 94 alin.(1) CPC, se atestă corectitudinea soluției instanței de fond de admitere a pretenției înaintată de ÎM „Combinatul Servicii Funerare” privind cheltuielile de judecată constituite din taxa de stat proporțional părții admise în mărime de 1 848,60 lei.

La 28 septembrie 2022, SRL „Tonalex Lux” a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și emiterea unei noi hotărâri, prin care acțiunea să fie respinsă.

În motivarea recursului recurenta a indicat că, nu este de acord cu hotărârea instanțelor de judecată ierarhic inferioare deoarece nu au fost constatate și elucidate pe deplin circumstanțele importante pentru soluționarea pricinii în fond, nu au fost dovedite circumstanțele ca fiind stabilite, au fost încălcate și aplicate greșit normele de drept material.

A menționat că, SRL „Tonalex Lux” desfășoară pe teritoriul cimitirului municipal „Sf. Lazăr” activitate de amenajare a cimitirului prin construcția cavourilor, destinate pentru înhumarea persoanelor și nu utilizează personal după

destinație aceste loturi, dar după finisarea construcției le transmite pentru a fi utilizate pentru înhumare persoanelor terțe care achită în casa ÎM „Combinatul Servicii Funerare” taxa de întreținere a cimitirului care de fapt sunt plătitori de taxe pentru întreținerea cimitirului.

A menționat că, SRL „Tonalex Lux” în baza contractului încheiat cu ÎM „Combinatul Servicii Funerare” a achitat taxa de rezervă în sumă de 200 000 lei, taxa pentru bronare în sumă de 34500 lei, și taxa pentru întreținerea cimitirului câte 6 lei pentru fiecare lot, iar în total suma de 236 000 lei.

Prin notificarea din 11 noiembrie 2022 Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa participanților la proces copia recursului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței (f.d. 179).

Prin referința din 06 decembrie 2022, ÎM „Combinatul Servicii Funerare” a solicitat declararea recursului ca fiind inadmisibil.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit. Conform prevederilor art. 433 lit. b) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul este depus cu omiterea termenului de declarare prevăzut la art. 434.

În conformitate cu art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului.

Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 Cod de procedură civilă și nu conține nicio referire cu privire la fondul recursului.

Din materialele dosarului rezultă că hotărârea Judecătorei Chișinău, sediul Centru a fost pronunțată la 01 februarie 2021.

Prin decizia din 02 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de SRL „Tonalex Lux” și a fost menținută hotărârea din 01 februarie 2021 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru.

Copia deciziei integrale a Curții de Apel Chișinău din 02 iunie 2022 a fost expediată la adresa poștală a recurentului, mun. Chișinău, str. Doina, 106, ap. 1 la data 20 iulie 2022 dar, date care ar confirma recepționarea acesteia la materialele cauzei lipsesc, inclusiv a fost expediată la poșta electronică a avocatului Anatolie Vițu, în interesele lui SRL „Tonalex Lux” anatolienvitu@mail.com fapt ce se confirmă prin extrasul din poșta electronică (f.d. 152-153).

În corespundere cu art. 389 alin. (4) din Codul de procedură civilă, care prevede că decizia integrală se întocmește în termen de 45 de zile lucrătoare de la pronunțarea dispozitivului deciziei și se publică pe pagina web a instanței judecătorești, Colegiul constată că la 15 iulie 2022 decizia din 02 iunie 2022 a fost publicată și pe pagina web a Curții de Apel Chișinău.

Totodată, prin prisma prevederilor art. 100 alin. (1) coroborat cu art. 389 alin. (4) din Codul de procedură civilă, rezultă că comunicarea eficientă a hotărârii

juducătorești poate fi efectuată prin alte mijloace care să asigure transmiterea textului cuprins în act, inclusiv prin publicarea acesteia pe pagina web a instanței judecătorești.

Sub acest aspect, Colegiul constată că nu există dubii cu privire la veridicitatea informației prezentate mai sus, anume că decizia din 02 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău prin intermediul poștei electronice a fost expediată la 20 iulie 2022, avocatului Anatolie Vițu, în interesele SRL „Tonalex Lux” cât și a fost publicată pe portalul unic al instanțelor de judecată la data de la 15 iulie 2022.

Cu toate acestea, SRL „Tonalex Lux”, a declarat recursul împotriva deciziei din 02 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău, la 28 septembrie 2022, prin intermediul oficiului poștal, în afara termenului legal prevăzut de art. 434 din Codul de procedură civilă, ceea ce condiționează declararea recursului ca inadmisibil.

Având în vedere cele menționate supra, Colegiul constată că termenul de două luni de declarare a recursului a început să curgă la data de 21 iulie 2022, ziua imediat următoare datei comunicării deciziei instanței de apel și a expirat la data de 21 septembrie 2022, recursul fiind depus la 28 septembrie 2022, fără o argumentare probată a depășirii termenului.

Exigențele cuprinse în art. 434 alin. (2) din Codul de procedură civilă, prevăd că omiterea intervalului sus-menționat chiar și cu o singură zi nu poate constitui o excepție de la regula generală, specificând clar că este un termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Suplimentar la cele expuse, având în vedere probele din dosar, instanța de recurs subliniază că instanța de apel a comunicat în mod eficient decizia contestată, iar lipsa unor acțiuni concrete de a afla derularea dosarului din momentul pronunțării dispozitivului deciziei instanței de apel până la momentul depunerii cererii de recurs demonstrează că SRL „Tonalex Lux” nu a depus suficientă diligență într-un timp rezonabil pentru a afla motivele admiterii apelului său (cauza Karakutsya versus Ucraina, 16 februarie 2017, parag. 60, 61).

În acest context, se va reitera că, indiferent de temeiurile invocate de către părți sau participanții la proces, în cazul în care există dovada comunicării hotărârii/deciziei integrale, recursul declarat după expirarea termenului de două luni se consideră inadmisibil, ca fiind depus cu omiterea termenului prevăzut la art. 434 din Codul de procedură civilă.

Circumstanțele constatate supra denotă că SRL „Tonalex Lux”, urma să depună diligența necesară și să se intereseze la ce etapă de examinare se află prezentul litigiu.

Totodată, potrivit prevederilor art. 75 alin. (2) și (4) din Codul de procedură civilă, în proces civil, procesele persoanelor juridice se susțin în instanță de judecată de către organele lor de administrare, care acționează în limitele împuternicirilor atribuite prin lege, prin alte acte normative sau prin actele lor de constituire, precum și de către alți angajați împuterniciți ai persoanei juridice, de către avocați sau avocați stagiați. Actele procedurale efectuate de reprezentant în limitele împuternicirilor sale sunt obligatorii pentru persoana reprezentată în măsura în care ele ar fi fost efectuate de ea însăși. Culpă reprezentantului este echivalentă culpei părții.

Respectiv, Colegiul consideră că nerespectarea termenului de declarare a recursului se datorează în exclusivitate inacțiunii SRL „Tonalex Lux” și avocatului

acestui. În acest context, Colegiul menționează că în conformitate cu art. 56 alin. (3) din Codul de procedură civilă, părțile sunt obligate să se folosească cu bună-credință de drepturile lor procedurale. În cazul abuzului de aceste drepturi sau al nerespectării obligațiilor procedurale, se aplică sancțiunile prevăzute de legislația procedurală civilă.

În conformitate cu art. 61 alin. (1) din Codul de procedură civilă, părțile sunt obligate să se folosească cu bună-credință de drepturile lor procedurale. Instanța judecătorească pune capăt oricărui abuz de aceste drepturi dacă prin abuz se urmărește tergiversarea procesului sau inducerea sa în eroare. Folosirea cu buna-credință a drepturilor procedurale, prezumă că partea este obligată la interval rezonabil de timp să manifeste diligență și să respecte termenele prevăzute de lege.

Colegiul menționează că, Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudența sa constantă a reiterat că ține de obligația părților de a lua măsurile necesare privind protejarea drepturilor sale de acces la instanță (cauza Van Harn vs. Germania din 11 septembrie 2007), la caz contestarea la timp a actului judecătoresc. Astfel, SRL „Tonalex Lux”, urma să se intereseze la intervale rezonabile de timp despre derularea procesului în cauză.

Prin urmare, cererea de recurs împotriva deciziei din 02 iunie 2022 a Curții de Apel Chișinău, depusă de SRL „Tonalex Lux” la 28 septembrie 2022, prin intermediul oficiului poștal, nu se încadrează în termenul de 2 luni prevăzut de lege, care este un termen de decădere și nu poate fi restabilit, ceea ce constituie temei, în conformitate cu art. 433 lit. b) din Codul de procedură civilă, de a considera recursul inadmisibil.

Colegiul reține că o astfel de soluție este compatibilă cu respectarea prevederilor Convenției Europene a Drepturilor Omului, având în vedere că prelungirea nejustificată a termenului pentru exercitarea recursului ar împiedica rămânerea irevocabilă, ca urmare a expirării termenului de atac, a hotărârii judecătorești emise și ar leza, în acest mod, principiul securității raporturilor juridice.

În susținerea opiniei enunțate, Colegiul reține și hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului în cauza Ponomaryov vs Ucraina din 3 aprilie 2008, unde se notează că deși în prezenta cauză nu era vorba despre desființarea unei hotărâri judecătorești definitive și irevocabile în urma admiterii unei căi extraordinare de atac în lumina unor circumstanțe nou descoperite, ci de redeschiderea unui proces prin repunerea în termenul de introducere a unei căi ordinare de atac, totuși reînnoirea acestui termen pentru motive neconvingătoare, reprezintă o soluție care ar putea înfrânge principiul securității raporturilor juridice într-un mod similar cu o cale extraordinară de atac.

Reieșind din considerentele menționate și având în vedere faptul că recursul împotriva deciziei instanței de apel a fost depus în afara termenului legal, Colegiul ajunge la concluzia de a declara inadmisibil recursul depus de SRL „Tonalex Lux”.

În conformitate cu art. art. 270, 431 alin. (2), 433 lit. b), 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de

dispune:

Recursul declarat de Societatea cu Răspundere Limitată „Tonalex Lux” se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Dumitru Mardari

judecătorii

Victor Burduh

Mariana Pitic